

Yvonne Nieuwenhuijs

Benedictijns leiderschap

De Regel van Benedictus
als inspiratiebron

Yvonne Nieuwenhuijs

Benedictijns leiderschap

De Regel van Benedictus als inspiratiebron

Met fotogetuigenissen van Fabiàn Cevallos

Uitgeverij
Ten Have

Inhoud

Inleiding: op zoek naar betekenis 11

- Kennismaking 12
- Fundament en focus 13
- Benedictus en leiderschap 14
- Een uitnodiging tot avontuur 15

1. Benedictus als lichtend voorbeeld 19

- De Regel van Benedictus: luisteren en gehoor geven 20
- Drie pijlers van het kloosterleven 21
- Het leven van Benedictus 23
- Over zijn biograaf Gregorius 27
- Geboren en getogen in Norcia 28
- De zesde eeuw, een roerige tijd 32
- Inspirerende voorgangers 34
- Oefening: de Benedictus-test* 37

2. Kern en kenmerken van een benedictijns leider 43

- De kern van benedictijns leiderschap 44
- Tien kenmerken van een leider 46
  - 1. Menselijkheid en zelfkennis 47
  - 2. Dienen in plaats van heersen 50
  - 3. Ondersteunen van groei 52
    - Obstakels van leren 57

4. Leiden met woord en daad 59
  5. Onderscheidingsvermogen en maat 60
  6. Liefhebben 62
  7. Elk naar behoefte 65
  8. Leiderschap delen 67
  9. Wijs beraad en besluit 69
  10. Humor en relativering 72
- Oefening: hoe benedictijns is jouw leiderschap?* 74
- De herder en zijn kudde als schouwspel 75

3. Het belang van spirit én structuur 81

- Spirit als graadmeter 82
- Oefening: spirit* 84
- Oefening: de spirit van jouw organisatie/leefwereld* 86
- De nodige structuur 86
- Tijd: regelmaat en afwisseling 87
- De getijden in Norcia als ruggengraat van een etmaal 88
- Mijn ideale dagindeling, geïnspireerd op de benedictijnen 93
- Oefening: dagritme* 95
- Oefening: completen* 96
- Oefening: inspiratie en reflectie door het jaar heen* 96
- Omgeving; iedere plek toegerust voor zijn functie 97
- Oefening: werk- en leefplek* 99
- Onderlinge relaties; stilte, eerbied en genegenheid 99
- Oefening: waardering en steun* 102
- Terug naar de oorsprong trekt jonge monniken 103

4. Drie geloften als kaart en kompas 109

- Obedientia 110
- Oefening: actief luisteren* 113
- Oefening: schrijven in de cel; dagelijkse reflectie* 116
- Oefening: lectio divina; dagelijkse inspiratie* 116
- Oefening: beraad geïnspireerd op Benedictus* 118
- Oefening: kapitelen – op gedachten komen vanuit stilte* 119

Stabilitas 120

Oefening; handelen naar je waarden 125

Oefening: leefregels 126

Oefening: stabilitas 127

Conversio morum 128

Oefening: conversio morum – verandering van je dagelijkse mores 131

Oefening: leiderschap – koers bepalen met de geloften als kaart en kompas 132

5. Gastvrijheid: toetssteen van leiderschap 135

Benedictus over gastvrijheid 136

Ruimte en openheid scheppen 138

Oefening: gastvrijheid 140

Gastvrijheid in Umbrië 140

Oefening: de gastenlijst 143

6. Je eigen Regel 145

Kracht en beperking van de Regel 146

Je eigen Regel 148

Oefening: schrijf je eigen Regel 149

7. Epiloog: school voor het leven 159

Betekenis zoeken is van alle tijden 160

Een school voor het leven 161

Dankbaar 162

Over de fotograaf en de fotogetuigenissen 165

Geraadpleegde bronnen 169

Benedictus als lichtend voorbeeld

Want de heilige kon niet anders leren dan hij leefde.

GREGORIUS DE GROTE, DIALOGEN – HET LEVEN VAN
BENEDICTUS EN ANDERE HEILIGEN

19

BENEDICTUS LEEFDE VAN ONGEVEER 480 TOT 540 NA Christus. Hij was een authentiek leider die anderen leerde wat hij zelf leefde. Met de Regel van Benedictus liet hij monniken een leidraad na voor het leven. Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan de overgeleverde bronnen van en over Benedictus. We beginnen met de Regel van Benedictus. Waar gaat deze Regel over? Waarom is hij nog altijd actueel?

Benedictus schreef de Regel tegen het einde van zijn leven en hij baseerde zich op zijn ervaringen. Zijn levensverhaal leren we kennen uit de biografie van Gregorius de Grote. Hij laat zien hoe Benedictus met vallen en opstaan wijs werd en die wijsheid wist vast te leggen in de Regel. Daarnaast zijn er geschriften van historici, theologen en monniken over de roerige tijd waarin Benedictus leefde, over vormen van kloosterleven vóór zijn tijd die hem inspireerden en over zijn geboorteplaats Norcia en de omringende Valnerina waar hij zijn jeugd doorbracht. Al deze aspecten geven ons inzicht in de leider Benedictus en zijn Regel.

De Regel van Benedictus: luisteren en gehoor geven

20

Dagelijks lezen kloosterlingen over de hele wereld in de Regel, een boek uit de zesde eeuw dat nog altijd als leidraad dient voor het leven in een benedictijns klooster. Benedictus schreef zijn Regel voor monniken die gezamenlijk in een gemeenschap wilden leven onder leiding van een abt. Het is een leidraad voor persoonlijke groei binnen de beslotenheid van een stabiele groep mensen. Monniken wonen en werken samen, ze zijn geen familie en hebben elkaar niet uitgekozen. Dus als je je voorstelt dat je met je collega's niet enkel werkt maar ook woont en niet voor een korte periode maar voor het leven, dan kun je wellicht enigszins invoelen waarvoor de Regel van Benedictus is bedoeld. Maar de Regel is ook een bron van wijsheid en inspiratie voor mensen buiten het klooster. Wat staat er eigenlijk in? Wat is er zo krachtig aan de Regel dat hij al eeuwenlang zijn nut bewijst?

De Regel bestaat uit een proloog en drieënzeventig hoofdstukken. Het is een betoog 'gericht tot jou, wie je ook bent'. Een roep dus tot iedereen, maar speciaal gericht tot wie God wil dienen, tot 'wie het leven verlangt en gelukkige dagen wil genieten'.

Het eerste woord van de proloog is meteen cruciaal: 'Luister'. De eerste twee zinnen luiden: 'Luister, mijn zoon, naar de voorschriften van je leraar en spits het oor van je hart. Neem volgaarne de raadgevingen van een goede vader aan en breng ze in praktijk.' Benedictus vraagt daarmee de lezer te luisteren naar een leermeester, naar zijn eigen hart én naar iemand die het goed met hem voorheeft en hem liefheeft als een goede vader. Zo kun je horen wat de situatie van je vraagt en gehoor geven door te handelen. Dus luisteren naar je roeping en gehoor geven door ernaar te handelen, dat is waar de Regel over gaat.

Benedictus vraagt je alle kwaliteiten die je in je hebt en je tijd goed te gebruiken. Je hebt geen tijd te verliezen en moet

het nú doen. Dat betekent iedere dag opnieuw wat je ‘hoort’ in daden omzetten. De proloog roept je op, op weg te gaan met een bestemming voor ogen en op die weg je richting bij te sturen, niet af te wijken en ook bij tegenspoed vol te houden. Benedictus spreekt de lezer aan op zijn verlangen naar die bestemming.

Benedictus beroept zich continu op bijbelcitatien. Zo citeert hij: ‘Doe het goede, zoek vrede, ga die achterna’ (Psalm 33, 14-15). Benedictus beseft dat we dit met onze ratio wel kunnen bedenken, maar dat het moeilijk is om niet alleen mentaal, maar ook met je hart en lichaam gehoor te geven aan wat je beluistert. Hij besteedt daar extra aandacht aan met de woorden: ‘We moeten ons hart en ons lichaam klaarmaken om te dienen in gehoorzaamheid aan de voorschriften.’ Omdat Benedictus door zijn inzicht in de menselijke aard beseft dat niets menselijks wat betreft emotie en fysieke driften een monnik vreemd is, roept hij de monnik op zich te ontwikkelen op mentaal, fysiek en emotioneel gebied in het licht van zijn eigen spirituele ontwikkeling of bezieling. Benedictus vraagt om daarbij alles te doen wat als mens in je vermogen ligt, en daar waar je mogelijkheden tekortschieten de hulp te vragen van God.

21

Dit pad naar geluk beschrijft Benedictus als een levenslange weg die je met vallen en opstaan kunt leren gaan. Hij raadt je aan die samen met anderen te volgen. Als ondersteuning sticht hij voor monniken een school voor het leven: het klooster.

Drie pijlers van het kloosterleven

Tot zover de proloog van de Regel. Hierna volgen drieënzeventig hoofdstukken die praktische richtlijnen bevatten om het kloosterleven daadwerkelijk vorm te geven. Benedictus pleit voor drie pijlers waarop het kloosterleven

rust: arbeid, bidden en studie. Zij richten het leven van een benedictijner monnik zo in dat er dagelijks een evenwicht is in handelen, reflectie op je handelen en nieuwe inspiratie opdoen. Dit evenwicht stimuleert maat houden. Zo wervend en abstract als de proloog is geschreven, zo concreet en praktisch zijn de hoofdstukken erna. Ze gaan in op het hele reilen en zeilen van het kloosterleven. Van een goede dagindeling die rekening houdt met de seizoenen en het belang van dagelijks handwerk tot de inrichting van je omgeving en de omgang met je spullen. En van het raadplegen van de gemeenschap en middelen om het goede te doen tot de waarde van gehoorzaamheid, zwijgzaamheid en nederigheid. Ook een zaak als de benoeming van de leiders wordt besproken. Verder komen aan de orde: hoe zing je psalmen, langslapers die geen excuus hebben, mopperen als gif, wat te doen bij onwil tot verbetering, en richtlijnen voor bezit, keukendienst en gastvrijheid. Stuk voor stuk zijn het aansporingen en randvoorwaarden die gericht zijn op het laten groeien en bloeien van individuen en de groep en zijn omgeving als geheel. Belangrijk hierbij is dat je alles met aandacht en toewijding doet en dat het met mate en met de nodige orde en flexibiliteit gebeurt.

Als je met de Regel van Benedictus aan de slag gaat, moet je je wel door wat krasse taal en straffen heen werken. De zesde eeuw was duidelijk een andere tijd dan de onze. Zo waren lijfstraffen nog heel normaal. Maar hoe meer ik in de Regel lees, hoe meer ik begin te zien hoe mild, bescheiden en relativerend Benedictus was. Uit alles blijkt dat hij anderen de maat niet wil nemen. Hij stelt weliswaar grenzen, maar laat het aan de abt en de lezer over om passende oplossingen voor de eigen gemeenschap te bepalen, vanuit diens wijsheid en zorg en in overleg met zijn monniken, rekening houdend met elkaars zwakheden en omstandigheden ter plaatse. In het laatste hoofdstuk van de Regel benadrukt Benedictus letterlijk dat de Regel zijn beperkingen kent. Hij schrijft al relativerend dat we door deze kleine Regel te volgen weliswaar blij kunnen

geven van een aanzet tot religieus leven, maar voor een volmaakt religieus leven verwijst hij naar meer lijvige bronnen.

De Regel vraagt erom steeds weer opnieuw te worden gelezen en uitgelegd vanuit de eigen concrete situatie van een gemeenschap onder leiding van een abt. Hij vraagt niet om letterlijke naleving, maar volgzzaamheid in de geest ervan. En juist in dit steeds weer lezen en interpreteren schuilt de kracht van deze inspiratiebron. Dat kweekt een houding van reflectie en groei: van iedere dag reflecteren op wat je waarom doet en het steeds een beetje beter willen doen.

Voor ik in een volgend hoofdstuk dieper inga op de Regel en leiderschap en ga verkennen hoe Benedictus' richtlijnen ons ook buiten het kloosterleven kunnen inspireren, vertel ik eerst wat meer over de voedingsbodem van waaruit de Regel is ontstaan. Ik begin met het leven van Benedictus.

23

Het leven van Benedictus

Benedictus schreef de Regel aan het einde van zijn leven, en baseerde hem helemaal op zijn eigen levenservaring. Het levensverhaal van Benedictus is door Gregorius de Grote beschreven in *Dialogen – Het leven van Benedictus en andere heiligen*. *Dialogen* schetst het leven van Benedictus en daarmee de achtergrond van waaruit de Regel is ontstaan. De vorm waarin Gregorius de Grote de biografie giet, is de sinds de Oudheid populaire dialoog van een verteller, Gregorius, en een luisteraar die vragen stelt, Petrus.

Gregorius schrijft dat Benedictus werd geboren in een familie van aanzien in de provincie, te Nursia, het huidige stadje Norcia. Daarvandaan ging hij naar Rome voor de studie van de retorica, geheel volgens de gewoonten van zijn tijd. Gezien de helderheid en retorische kwaliteit van de Regel, heeft hij zeker iets van zijn studie opgestoken, ook al heeft hij niet lang in Rome gestudeerd. Toen hij zag hoevelen er vervielen tot on-

deugd, trok hij zich terug uit de wereld ‘wetens onwetend en ongeletterd uit wijsheid’. Benedictus nam zijn intrek in een smalle grot in Subiaco, een plek met koud en helder water in overvloed, ongeveer veertig kilometer van Rome verwijderd. Hij verbleef daar drie jaren. Al snel ontdekten herders de man die verborgen in een spelonk een vroom leven leidde en zijn naam raakte bekend bij iedereen in de buurt. Velen zochten hem op. Daarbij brachten ze hem eten en laafden ze zich aan zijn wijze woorden. Ondanks Benedictus’ vroomheid lijkt niets menselijks hem vreemd. Hij wordt geplaagd door het verlangen naar een mooie vrouw die hij ooit heeft gezien, en wordt door wellust overmeesterd. Bijna geeft hij de eenzaamheid op. Maar door goddelijke genade komt hij weer tot zichzelf en weet hij de brand te blussen. Vanaf die tijd blijkt zijn wellust getemd en kan hij – vrij van bekoring – als leraar anderen onderwijzen in deugdzaam leven. Gregorius schrijft in dat verband nog algemener over kluizenaars: is de gloed van de bekoring geweken en het gemoed rustig geworden door de leeftijd, dan worden zij ‘leermeesters van zielen’. Daarvóór moeten zij onder andere staan, dienen, vermoeiend werk doen.

Niet ver van de grot lag een klooster. Toen de abt van die gemeenschap overleed, kwamen de monniken naar Benedictus en vroegen hem om hun overste te worden. Eerst weigerde hij. Zijn levenswijze en die van de broeders zouden niet harmoniëren, voorspelde hij. Toch liet hij zich overhalen en stemde uiteindelijk toe om hun leider te worden.

Maar hun slinksheid botste voortdurend met zijn goedheid en toen ze inzagen dat onder hem het ongeoorloofde daadwerkelijk ongeoorloofd was, beraamden zij een plan om hem te doden. Zij deden gif in zijn wijn en boden, zoals gebruikelijk in een klooster, de glazen beker met wijn ter zegening aan. Benedictus strekte zijn hand uit, maakte een kruisteken en een zegenend gebaar, waarop de beker brak. Volmaakt rustig stond hij op en zei tegen de broeders: ‘Waarom heeft u mij dit

willen aandoen? Had ik u van tevoren niet gezegd dat uw levenswijze en de mijne niet harmoniëren? Ga erop uit en zoek een vader naar uw eigen levensopvatting, want mij kunt u na zoiets volstrekt niet meer hebben.' Hij strafte de broeders dus niet, maar trok de conclusie dat het beter was zelf te vertrekken en terug te keren naar de stilte van zijn grot. Daar kon hij over zichzelf waken, niet afgeleid door het kwaad van anderen. In *Dialogen* stelt Petrus Gregorius de vraag of Benedictus de broeders, van wie hij de leiding op zich had genomen, wel in de steek mocht laten? Gregorius antwoordt: 'In een gemeenschap moet men de slechten met gelijkmoedigheid verdragen als er tenminste enkele goeden baat bij vinden, maar waar ook de geringste vrucht uit goeden ontbreekt, wordt soms het bewerken van de slechten overbodig, vooral als er dichtbij gronden braak liggen die beter vrucht kunnen dragen.' Met deze uitleg laat Gregorius zien dat volhouden niet altijd de beste optie is en dat het soms beter is vruchtbaarder werk elders aan te vatten.

25

De stilte bracht hem tot wijsheid en tot een deugzaam leven. Verschillende wonderen verspreidden zijn roem. Zo genas hij iemand van ongeduld zodat die weer kon bidden, en herstelde hij een gebroken zeis na mateloze arbeid. Ook liet hij zien hoe je ongehoorzaamheid kunt doorzien en aanvalen van demonen kunt doorstaan.

Wijs geworden nam hij opnieuw een leidersrol op zich, nu met meer succes. Er zochten zoveel mensen zijn nabijheid dat hij twaalf kloosters bouwde. Naar elk daarvan zond hij twaalf monniken en in ieder klooster stelde hij een vader aan. Enkele andere monniken, die hij bijzonder geschikt vond om in zijn buurt te worden geschoold, hield hij bij zich. Zijn natuurlijke gezag was groot. Van vergiftigde wijn of andere agressieve reacties op zijn leiderschap was geen sprake meer.

De vele wonderen die Gregorius beschrijft, bevatten allemaal een boodschap. Zo laat Benedictus water opborrelen uit een rots. De rots kun je zien als een beeld voor het harde

in de mens. Benedictus benadrukte dat het belangrijk is in contact te blijven met je innerlijke bron, met leven dat binnen in je stroomt, zonder te verharden. Een ander wonder rond een voorval met zijn leerlingen Maurus en Placidus toont de kracht van gehoorzaamheid. Maurus was een voorbeeldige leerling die Benedictus' helper werd. Op een zekere dag ging Placidus naar buiten om water te scheppen uit het meer, verloor zijn evenwicht en viel erin. Benedictus zag dit en riep Maurus te hulp. Maurus rende in vliegende vaart naar Placidus en redde hem. Toen hij weer op de wal stond, besepte hij dat hij over het water had gelopen. Benedictus schreef het toe aan Maurus' onvoorwaardelijke gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid doet wonderen.

Zo vinden we van het meeste dat in de Regel staat de kiem in Gregorius' *Dialogen*. Gehoorzaamheid, maat houden, eerlijk je zonden opbiechten, vertrouwen. Gregorius beschrijft ook een voorval waarin Benedictus iets niet kon bereiken, in tegenstelling tot zijn tweelingzus Scholastica. Zij ontmoetten elkaar jaarlijks in een bijgebouw van het klooster. Dan praatte ze tot het donker werd en Benedictus terugging naar zijn klooster. Bij een van die bezoeken vroeg Scholastica Benedictus om die nacht bij haar te blijven en te praten over de vreugde van het leven in de hemel. Benedictus weigerde. Toen bad Scholastica om slecht weer en onmiddellijk barstten bliksem en donder los. Benedictus kon niet weg en zoals Scholastica wenste, bleven ze de hele nacht bij elkaar. Drie dagen later stierf ze. Benedictus liet haar bijzetten in het graf dat hij voor zichzelf had bestemd en waar hij later ook zou worden begraven. Deze gebeurtenis was een wijze les voor Benedictus. Met dit wonder won de liefde van Scholastica het van de strengheid van Benedictus. Dit voorval maakte hem ongetwijfeld milder en menselijker; het doordrong hem van het belang van liefde. Dat was nodig voor hij zijn wijze en milde Regel voor het kloosterleven kon schrijven. Gregorius sluit het levensverhaal van Benedictus af met de woorden: 'Wie zijn le-

ven en wandel werkelijk tot in de finesses wil leren kennen, kan in de voorschriften van die Regel alles vinden wat hij als leermeester voordeed. Want de heilige kon niet anders leren dan hij leefde.’

Is dat niet de leider die we ons allemaal wensen: één die ons leert wat hij zelf leeft? Die niet enkel met de mond zijn leer beledigt, maar die ook in zijn handelen een voorbeeld is? Eén die leert van zijn ervaring en niet alleen met het hoofd, maar ook met het hart leidt? Die bovendien naast rechtvaardigheid ook mededogen kent?

27

Over zijn biograaf Gregorius

Natuurlijk kleurt de blik van Gregorius de Grote (550 – 604 na Christus) in hoge mate het levensverhaal van Benedictus. Daarom wil ik enkele woorden wijden aan zijn persoon. Gregorius was een man van de wereld. Hij kende Benedictus niet persoonlijk, want hij werd pas geboren toen Benedictus al gestorven was. Wel tekende hij het verhaal in de jaren 593 en 594 op uit de eerste hand, namelijk zoals hij het van de leerlingen van Benedictus hoorde. Hij doorspekte het verhaal met de nodige wijsheid uit de Regel en met de boodschappen die hij zelf van belang achtte voor de wereld. Het levensverhaal van Benedictus is dan ook een middeleeuwse biografie, met veel aandacht voor wonderen en tekenen, die moraal en betekenis overdragen. Hiervoor putte Gregorius uit zijn eigen ervaring als monnik.

Gregorius koos, nadat hij de top van zijn ambtelijke carrière in de rechten had bereikt, op zijn drieëndertigste voor het kloosterleven. Hij schrijft daarover dat hij in het klooster leerde wat het is om een ander te gehoorzamen. Hij beleefde er de beste en rustigste jaren van zijn leven. Hij vond er ook het hoogste goed: innerlijke vrede. De vijf vredige jaren die hij in het klooster doorbracht, bleken later niet meer te zijn dan een

lange retraite. De toenmalige paus riep hem op diplomaat te worden in Constantinopel. Later werd hij de rechterhand van de paus en in 590 werd hij zelf tot paus gekozen. In het volledig geplunderde Rome van de zesde eeuw is de aardse grootsheid van het Rome van weleer enkel nog een ruïne. Gregorius zoekt bestendigheid en grootsheid in de geestelijke wereld, en heeft veel interesse voor heiligenlevens. Hij schrijft hierover met een enorme werkdrijf brieven en boeken, zoals de *Dialogen*, die hij richt aan alle christenen en aan machtige individuen.

Hoe belangrijk hij Benedictus vond, blijkt alleen al uit het feit dat hij een heel boek aan hem wijdt, terwijl hij in de andere twee boeken van de *Dialogen* de levensverhalen van vijftig Italiaanse heiligen optekent. Gregorius zorgde met de biografie van Benedictus voor de roem van de heilige en van zijn Regel.

Geboren en getogen in Norcia

Benedictus is geboren en getogen in Norcia in Umbrië. Het verhaal gaat dat het geboortehuis van Benedictus stond op de plek waar nu de kerk San Benedetto staat, aan het plein in Norcia. Gregorius schrijft daarover alleen dat Benedictus is geboren uit een vooraanstaande familie in de provincie, te Nursia, de Latijnse naam van het huidige stadje Norcia, zonder verdere vermelding van de precieze plaats. En andere schriftelijke bronnen zijn schaars. Een monnik die in de achttiende eeuw Norcia bezocht, beschreef dat toen op de plek van de huidige kerk een *edicola* stond, een cultusplek waar Benedictus werd geëerd. Als je afdaald in de crypte van de huidige kerk en om je heen kijkt, kun je zien dat op die plek in ieder geval al in de Romeinse tijd een gebouw stond. Je ziet namelijk aan beide zijden van de crypte ruitvormige stenen, het typische *opus reticulatum* uit de Romeinse tijd. Pal ernaast zijn resten

gevonden van een Romeins woonhuis.

Maar zou op deze plaats ook het woonhuis van Benedictus hebben gestaan? In de tijd van Benedictus was het plein, net als nu, de ontmoetingsplaats van de stad en was het omringd met voornamelijk openbare gebouwen. De vader van Benedictus, Euproprio Reguardati, had mogelijk de taak om de rust op en rond het plein te bewaren. Het was een tijd van grote volksverhuizingen en plunderende legers, die zorgden voor veel onrust in Norcia. Misschien woonde hij om die reden met zijn vrouw Abbondanza aan het plein.

Gregorius wijdt in de *Dialogen* enkele hoofdstukken aan andere heremieten en heiligen die in de tijd van Benedictus in de Valnerina leefden. Zij dienden hem ongetwijfeld tot voorbeeld bij belangrijke beslissingen in zijn leven. Gregorius schrijft bijvoorbeeld over Spes, die een klooster stichtte in Campi. Spes trok langs de kloosters van de broeders en preekte de geboden die zoals Gregorius schrijft 'naar het leven leiden'. Hij had ze geleerd door ze zelf in praktijk te brengen. Net als Benedictus was hij een leider die aan anderen doorgaf wat hij zelf proefondervindelijk had ervaren. Volgens de traditie zou ook de abdij van S. Eutizio een van de stichtingen van Spes zijn. Deze abdij ligt iets verderop in de vallei en dankt zijn huidige naam aan een andere heilige over wie Gregorius schrijft. Eutizio woonde op kleine afstand van de abdij in een grot. Hij legde zich als heremiet helemaal toe op deugdzaam leven. Toen de leider van het klooster stierf, vroegen de monniken hem hun abt te worden. Hij ging in op hun verzoek en jarenlang bestuurde hij hun klooster en vormde de zielen van zijn leerlingen.

Het lijkt aannemelijk dat Benedictus deze kluizenaars en monniken heeft ontmoet. Blijkbaar vond hij meer deugd en wijsheid bij hen dan in zijn opleiding in Rome en mogelijk vormden zij de inspiratiebron die ervoor zorgde dat hij zijn studie voor het kluizenaarschap verruilde. Opvallend in dit verband is dat hij in de Regel beschrijft hoe de manier waarop